

Manuál pre učiteľa

pri práci s učebnými textami v rómskom a
slovenskom jazyku pre školský stupeň
ISCED1

Vydavateľ: Štátny pedagogický ústav Bratislava, 2012

Autor: Mgr. Eva Gašparová

Odborná supervízia a recenzia: PhDr. Jozef Facuna

Recenzia textu v slovenskom jazyku: Mgr. Libuša Hošťáková

Grafická a technická úprava: Mgr. Tatiana Fialová, PhDr. Jozef Facuna

1. vydanie

Prosíme používateľov, aby svoje pripomienky posielali na mail: jozef.facuna@statpedu.sk.

OBSAH

Tematický celok – Miri familija/Moja rodina	3
Učivo: členovia rodiny, vlastnosti členov rodiny	3
Návrh na prácu s učebným textom Miri familija/Moja rodina:.....	4
Tematický celok – Beršeskere kotora/Ročné obdobia	5
Učivo: ročné obdobie, počasie v jednotlivých ročných obdobiach, ovocie a zelenina	5
Návrh na prácu s učebným textom Beršeskere kotora/Ročné obdobia.....	6
Učebný text – Jaros/Jar	9
Návrh na prácu s učebným textom Jaros/Jar	9
Učebný text – Ňilaj/Leto	10
Návrh na prácu s učebným textom Ňilaj/Leto:.....	10
Učebný text - Jesos/Jeseň.....	11
Návrh na prácu s učebným textom Jesos/Jeseň:.....	11
Učebný text - Jevend/Zima	13
Návrh na prácu s učebným textom Jevend/Zima:	13
Tematický celok – Kherutne džviri/Domáce zvieratá	15
Učebný text - Kherutne džviri/Domáce zvieratá	16
Návrh na prácu s učebným textom Kherutne džviri/Domáce zvieratá:.....	16
Tematický celok – Teštoskere kotora/Časti tela	19
Učebný text - Teštoskere kotora/Časti tela	20
Návrh na prácu s učebným textom Teštoskere kotora/Časti tela:	20

TEMATICKÝ CELOK – MIRI FAMIĹIJA/MOJA RODINA

UČIVO: ČLENOVIA RODINY, VLASTNOSTI ČLENOV RODINY

DIDAKTICKÝ ZÁMER: Pomenovať členov rodiny, ich vlastnosti. Rozvíjať slovnú zásobu a komunikačné schopnosti v rómskom jazyku a slovenskom jazyku – porovnávať. Čítať jednoduchý text s porozumením.

METÓDY A FORMY PRÁCE: motivačný rozhovor, kolektívna práca, samostatná práca

POMÔCKY: obrázkový materiál – rodina, farbičky, učebný text

HODINOVÁ DOTÁCIA: 2 vyučovacie hodiny

Ciele	
kognitívne:	<ul style="list-style-type: none">• naučiť sa pomenovať členov rodiny• slovne vyjadriť vlastnosti členov rodiny• rozvíjať myslenie žiaka riešením jednoduchých úloh• rozvíjať komunikačné zručnosti čítaním jednoduchých textov a kladením cielených otázok tak, aby žiak vedel sám sformulovať jednoduché odpovede
afektívne:	<ul style="list-style-type: none">• vytvárať atmosféru dôvery, radosti a istoty• vážiť si pozitívne vzťahy doma i v škole• rozvíjať zmyslové, emocionálne a sociálne vnímanie žiaka prostredníctvom obrázkov
psychomotorické:	<ul style="list-style-type: none">• rozvíjať jemnú motoriku rúk kreslením a písaním

Rozvoj kompetencií	Žiak:
Komunikačné	<ul style="list-style-type: none">• chápe obsah krátkeho textu a reaguje naň• odpovedá na krátke a jednoznačné otázky
Existenciálne	<ul style="list-style-type: none">• vníma rodinu ako miesto bezpečia, lásky a vzájomnej pomoci
Kultúrne:	<ul style="list-style-type: none">• objavuje hodnotu rodiny• citlivo vníma vzťahy v rodine a v škole
Sociálne a interpersonálne:	<ul style="list-style-type: none">• prejavuje záujem o spoznávanie seba, svojich kamarátov a ich záľub• učí sa vnímať potreby druhých• osvojuje si návyk pomoci a delenia sa

Rozvíjajúce úlohy: Ku každej úlohe je pokyn na vypracovanie.

Žiaci hľadajú súvislosti medzi obrázkami a slovami.

Žiaci spájajú obrázky s príslušnými slovami.

Žiaci pomenúvajú obrázky slovom.

NÁVRH NA PRÁCU S UČEBNÝM TEXTOM MIRI FAMIĽIJA/MOJA RODINA:

Žiaci čítajú text. Po prečítaní textu, učiteľ zistí, či porozumeli textu tak, že zadá žiakom napríklad tieto kontrolné otázky:

Navrhované kontrolné otázky v rómskom jazyku:

<i>Sar pes vičinel le Milanoskero dad?</i>	<i>Savo hino leskero dad?</i>
<i>Sar pes vičinel le Milanoskeri daj?</i>	<i>Savi hiňi leskeri daj?</i>
<i>Sar pes vičinel le Milanoskero phral?</i>	<i>Savo hino leskero phral?</i>
<i>Sar pes vičinel le Milanoskeri phen?</i>	<i>Savi hiňi leskeri phen?</i>

Navrhované kontrolné otázky v slovenskom jazyku:

<i>Ako sa volá Milanov otec?</i>	<i>Aký je jeho otec?</i>
<i>Ako sa volá Milanova mama?</i>	<i>Aká je jeho mama?</i>
<i>Ako sa volá Milanov brat?</i>	<i>Aký je jeho brat?</i>
<i>Ako sa volá Milanova sestra?</i>	<i>Aká je jeho sestra?</i>

Úloha č. 1 (s. 3, 4): Žiaci spájajú časti viet podľa významu. Potom ich napíšu.

Správne riešenie úlohy v rómskom jazyku:

<i>Ko nane dilino, hino god'aver.</i>	<i>Ko nane terno, hino phuro.</i>
<i>Ko nane čoro, hino barvalo.</i>	<i>Ko nane cikno, hino baro.</i>
<i>Ko nane hamišno, hino lačhejileskero.</i>	<i>Ko nane sasto, hino nasvalo.</i>

Správne riešenie úlohy v slovenskom jazyku:

<i>Kto nie je hlúpy, je múdry.</i>	<i>Kto nie je mladý, je starý.</i>
<i>Kto nie je chudobný, je bohatý.</i>	<i>Kto nie je malý, je veľký.</i>
<i>Kto nie je skúpy, je dobrosrdečný.</i>	<i>Kto nie je zdravý, je chorý.</i>

Úloha č. 2 (s. 5, 6): Žiaci pozorujú obrázky znázorňujúce členov rodiny a príslušné slová, ktoré pomenúvajú ich vlastnosti. Správnu vlastnosť vyfarbia.

Správne riešenie úlohy v rómskom jazyku:

<i>dad – buťakero</i>	<i>phen – lačhi</i>
<i>daj – lačhejileskeri</i>	<i>phral – cikno, kedvešno</i>

Správne riešenie úlohy v slovenskom jazyku:

<i>otec – pracovitý</i>	<i>sestra – dobrá</i>
<i>mama – dobrosrdečná</i>	<i>brat – malý, milý</i>

Doplňujúca úloha.

Žiaci môžu napísať celé vety na tabuľu a do zošitov.

Správne znenie viet v rómskom jazyku:

O dad hino buťakero.

E daj hiňi lačhejileskeri.

E phen hiňi lachi.

O phral hino cikno the kedvešno.

Správne znenie viet v slovenskom jazyku:

Otec je pracovitý.

Mama je dobrosrdečná.

Sestra je dobrá.

Brat je malý a milý.

TEMATICKÝ CELOK – BERŠESKERE KOTORA/ROČNÉ OBDOBIA

UČIVO: ROČNÉ OBDOBIE, POČASIE V JEDNOTLIVÝCH ROČNÝCH OBDOBIACH, OVOCIE A ZELENINA

DIDAKTICKÝ ZÁMER: Pomenovať jednotlivé ročné obdobia. Charakterizovať počasie v jednotlivých ročných obdobiach. Pomenovať rôzne druhy ovocia a zeleniny. Rozvíjať slovnú zásobu a komunikačné schopnosti v rómskom jazyku a slovenskom jazyku – porovnávať.

METÓDY A FORMY PRÁCE: motivačný rozhovor, kolektívna práca, samostatná práca, práca s textom

POMÔCKY: obrázkový materiál – ročné obdobia, farbičky, učebný text

HODINOVÁ DOTÁCIA: 6 vyučovacích hodín

Ciele	
kognitívne:	<ul style="list-style-type: none">• naučiť sa pomenovať ročné obdobia• vedieť slovne charakterizovať počasie v jednotlivých ročných obdobiach• naučiť sa pomenovať rôzne druhy ovocia a zeleniny• rozvíjať myslenie žiaka riešením jednoduchých úloh• rozvíjať komunikačné zručnosti čítaním jednoduchých textov a kladením cielených otázok tak, aby žiak vedel sám sformulovať jednoduché odpovede
afektívne:	<ul style="list-style-type: none">• vnímať krásu prírody v jednotlivých ročných obdobiach• rozvíjať zmyslové, emocionálne a sociálne vnímanie žiaka prostredníctvom obrázkov
psychomotorické:	<ul style="list-style-type: none">• rozvíjať jemnú motoriku rúk kreslením a písaním

Rozvoj kompetencií	Žiak:
Komunikačné	<ul style="list-style-type: none">• chápe obsah krátkeho textu a reaguje naň

	<ul style="list-style-type: none">• odpovedá na krátke a jednoznačné otázky
Existenciálne	<ul style="list-style-type: none">• vníma potrebu chrániť prírodu a život v nej
Kultúrne:	<ul style="list-style-type: none">• prejavuje obdiv a úctu k prírode
Sociálne a interpersonálne:	<ul style="list-style-type: none">• učí sa vnímavosti voči prírode• osvojuje si návyk ochrany prírody

Rozvíjajúce úlohy: Ku každej úlohe je pokyn na vypracovanie.

Žiaci hľadajú súvislosti medzi obrázkami a slovami.

Žiaci pomenúvajú obrázky.

Žiaci spájajú obrázky s príslušnými slovami.

NÁVRH NA PRÁCU S UČEBNÝM TEXTOM BERŠESKERE KOTORA/ROČNÉ OBDOBIA.

Úloha č. 3 (s. 9, 10): K obrázkom žiaci dopisujú správne číslo.

Správne riešenie úlohy v rómskom jazyku.

4 (*jevend*) – *jivuno manuš*

1 (*jaros*) – *lulud'i*

3 (*jesos*) – *prajtina*

2 (*ňilaj*) – *kham*

Správne riešenie úlohy v slovenskom jazyku.

4 (*zima*) – *snehuliak*

1 (*jar*) – *kvietok*

3 (*jeseň*) – *lístie*

2 (*leto*) – *slnko*

Úloha č. 4 (s. 9, 10): Žiaci napíšu jednoduchými vetami, ktoré ročné obdobie sa im páči a prečo, napr.:

Vety v rómskom jazyku: *Mange pes tecinel o ňilaj. Ňilaje hin tates.*

Vety v slovenskom jazyku: *Páči sa mi leto. V lete je teplo.*

Úloha č. 5 (s. 9, 10): Žiaci dopíšu vetu o jarnom počasí, obrázok zamenia slovom.

Správne znenie viet v rómskom jazyku:

- o kham Jarone sitinel o kham.

- brišind Jarone del o brišind.

- balvaj Jarone phurdel e balvaj.

Správne znenie viet v slovenskom jazyku:

- slnko Na jar svieti slnko.

- dážď Na jar často prší.

- vietor Na jar fúka vietor.

Úloha č. 6 (s. 11, 12): Žiaci spájajú slová podľa významu. Obrázky slúžia ako ilustrácia.

Správne spojenia slov v rómskom jazyku.

sitinel kham

phurdel balvaj

hurňa'ol čiriklo

barol lulud'i

del brišind

Správne spojenia slov v slovenskom jazyku.

svieti slnko

fúka vietor

lieta vtáčik

rastie kvietok

padá dážď (prší)

Úloha č. 7 (s. 11, 12): Žiaci spoja obrázok s príslušným slovom.

Správne riešenie úlohy v rómskom jazyku.

- ambrela

Správne riešenie úlohy v slovenskom jazyku.

- dáždnik

Úloha č. 8 (s. 13, 14): Žiaci spájajú slová s príslušným obrázkom a napíšu ho.

Správne spojenia v rómskom jazyku.

kham –

kher-

daraža –

ambrela –

lulud'a –

Správne spojenia v slovenskom jazyku.

slnko –

dom -

včela –

dáždnik –

kvietok –

Úloha č. 9 (s. 13, 14): Žiaci vyfarbia slovo, ktoré pomenúva obrázok, ostatné slová prečiarknu.

V rómskom jazyku – daraža.

V slovenskom jazyku – včela.

Doplňujúca úloha.

Žiaci môžu sami nakresliť obrázky charakterizujúce počasie v jednotlivých ročných obdobiach.

UČEBNÝ TEXT – JAROS/JAR

UČIVO: Ročné obdobie jar.

DIDAKTICKÝ ZÁMER: Čítať jednoduchý text s obrázkami. Oboznámiť sa s počasím v jarnom ročnom období. Rozvíjať slovnú zásobu v rómskom jazyku a slovenskom jazyku – porovnávať. Rozvíjať čítanie s porozumením.

NÁVRH NA PRÁCU S UČEBNÝM TEXTOM JAROS/JAR

Úloha č. 10 (s. 15, 16): Žiaci čítajú text, pričom znázornené obrázky pomenúvajú slovom.

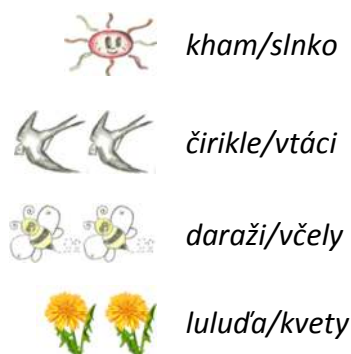
Správne znenie textu v rómskom jazyku:

*Jarone sitinel o **kham**. O lulud'a baron, e **čar** želeňisa'ol. O **čirikle** andal o tate thema hurňa'lon **khere**. O čerešni the o phabal'ina pen urde andro sagošne parne gada. The o **daraži** pengere bzučišagoha phenen, kaj avel o **jaros**. Hurňa'lon lulud'a lulud'atar u radisa'lon, hoj pale kidena gulo nektaris. The o veša pre jara šukares želeňisa'lon. Pre želeňi **čar** sikhaven peskere šerore elšine šarge **lulud'a**.*

Správne znenie textu v slovenskom jazyku:

*Na jar svieti **slnko**. Rastú kvety, **tráva** zelenie. **Vtáci** prilietajú z teplých krajín **domov**. Čerešne i jablone sa obliekli do krásnych bielych šiat plných vône. Aj **včely** ohlasujú svojim bzukotom príchod **jari**. Poletujú z kvietka na kvietok a tešia sa, že opäť budú zbierať sladký nektár. Aj lesy na jar krásne zelenajú. Na zelenej **tráve** sa objavujú prvé žlté **kvety**.*

Pomenovania obrázkov v rómskom a slovenskom jazyku:

UČEBNÝ TEXT – ŇILAJ/LETO

UČIVO: Ročné obdobie leto.

DIDAKTICKÝ ZÁMER: Čítať jednoduchý text s obrázkami. Oboznámiť sa s počasím v letnom ročnom období. Rozvíjať slovnú zásobu v rómskom jazyku a slovenskom jazyku – porovnávať. Rozvíjať čítanie s porozumením.

NÁVRH NA PRÁCU S UČEBNÝM TEXTOM ŇILAJ/LETO:

Úloha č. 11 (s. 17, 18): Žiaci čítajú text, pričom znázornené obrázky pomenúvajú slovom.

Správne znenie textu v rómskom jazyku:

*Ada beršeskero kotor rado dikhen savore manuša. **Ňilaje** hin le **čhaven** bare pradžini u le buťakere manušen hin dovolenki. But nipi dromaren kijo **moros**, kijo familiji, o čhave džan andro čhavorikane **tabora**, abo phiren te **land'ol**. Ňilaje calo džives sitinel o **khamoro**. Paňaveša hin butfarebno.*

Správne znenie textu v slovenskom jazyku:

*Toto ročne obdobie majú ľudia najradšej. V **lete** majú **deti** veľké prázdniny a pracujúci ľudia dovolenky. Veľa ľudí vtedy cestuje k **moru**, k rodinám, deti chodia do detských **táborov**, alebo sa idú **kúpať**. V lete svieti celý deň **slniečko**. Príroda je pestrofarebná.*

Pomenovanie obrázkov v rómskom a slovenskom jazyku:

Úloha č. 12 (s. 19, 20): Žiaci vyberú správne slovo a napíšu vety.

Správne znenie viet v rómskom jazyku.

*Ňilaje me rado **plivinav**.*

*Miro phral rado **bavinel futbolos**.*

*O Ferkus rado **phirel pre bicigľa**.*

*Miro dad rado **phirel andro veš**.*

Správne znenie viet v slovenskom jazyku.

*V lete rád **plávam**.*

*Môj brat rád **hrá futbal**.*

*Ferko sa rád **bicykluje**.*

*Môj otec rád **chodí do lesa**.*

Úloha č. 13 (s. 21, 22): Žiaci dopĺňajú začiatkové písmeno do slov.

ňilaj	leto
jesos	jeseň
jevend	zima
jaros	jar
kham	slnko
balvaj	vietor
jiv	sneh
brišind	dážď

Rozširujúca úloha: žiaci nakreslia slniečko.

Úloha č. 14 (s. 23, 24): Žiaci priradia k obrázku príslušné slovo a napíšu ho.

Správne spojenia obrázkov so slovom v rómskom a v slovenskom jazyku:

ňilaj/leto

jevend/zima

jesos/jeseň

jaros/jar

Romane hatky/Rómske hádanky sú zamerané na čítanie s porozumením.

UČEBNÝ TEXT - JESOS/JESEŇ

UČIVO: Ročné obdobie jeseň.

DIDAKTICKÝ ZÁMER: Čítať jednoduchý text s obrázkami. Oboznámiť sa s počasím v jesennom ročnom období. Rozvíjať slovnú zásobu v rómskom jazyku a slovenskom jazyku – porovnávať. Rozvíjať čítanie s porozumením.

NÁVRH NA PRÁCU S UČEBNÝM TEXTOM JESOS/JESEŇ:

Úloha č. 15 (s. 25, 26): Žiaci čítajú text, pričom znázornené obrázky pomenúvajú slovom.

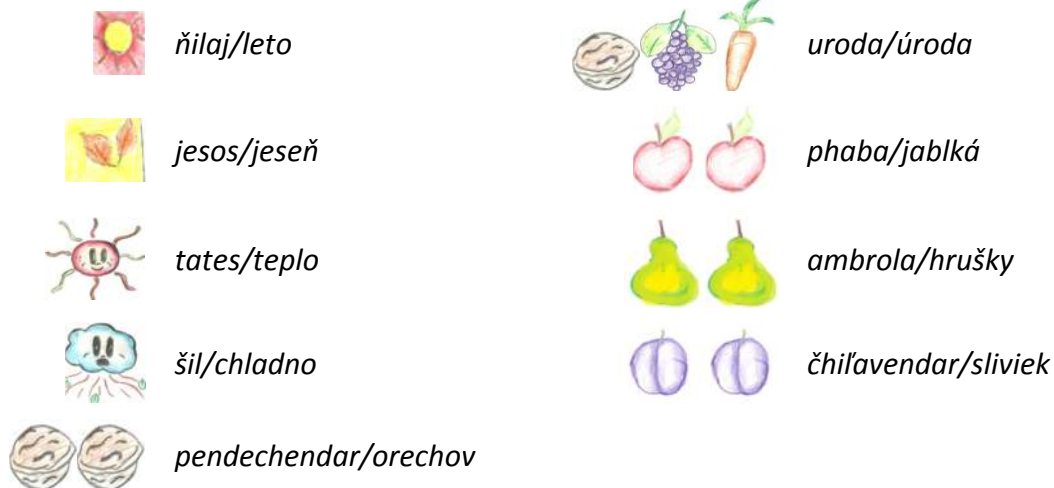
Správne znenie textu v rómskom jazyku.

*Pal o **ňilaj** avel o **jesos**. Andre ada beršeskero kotor nane aňi bares **tates**, aňi bares **šil**. O **prajtina** hine lole, narančune, šarge u peren tele pal o **kašta** pre phuv. O d'ivesa hine charneder. Andro jesutne čhona dodžal pro maľa e **uroda**. Kaj te avas saste, kampil amenge te chal **phaba**. Igen lačhe hine the o **ambrola**. Le **čhifavendar** pes tavel lekvaris. E daj pekľa le **pendechendar** lačhi bokheľ.*

Správne znenie textu v slovenskom jazyku.

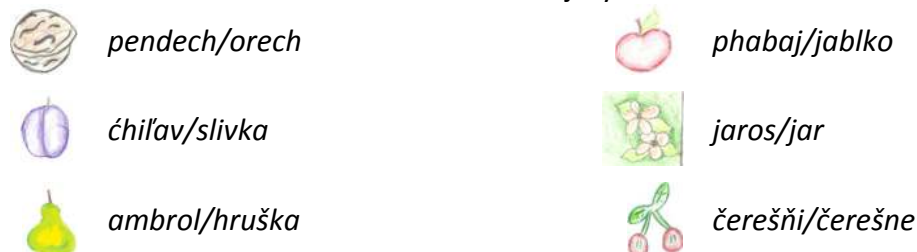
Po **lete** prichádza **jeseň**. V tomto ročnom období nie je ani veľmi **tepl**o, ani veľmi **chladn**o. **Lístie** je červené, oranžové, žlté a opadáva zo **stromov** na zem. Dni sú kratšie. V jesenných mesiacoch dozrieva na poliach **úroda**. Aby sme boli zdraví, potrebujeme jesť **jablká**. Veľmi dobré sú aj **hrušky**. Zo **sliviek** sa varí lekvár. Mama upiekla z **orechov** dobrý koláč.

Pomenovanie obrázkov v rómskom a slovenskom jazyku:

Úloha č. 16 (s. 27, 28): Žiaci pomenúvajú obrázky slovami a napíšu ich.

Správne pomenovanie obrázkov v rómskom a slovenskom jazyku:

Úloha č. 17 (s. 29, 30): Žiaci pomenúvajú obrázky ovocia a zeleniny. Slová správne napíšu do riadkov pod zeleninu a pod ovocie.

Správne pomenovanie obrázkov v rómskom a v slovenskom jazyku:

Žeľeňina/Zelenina	Ovoca/Ovocie
<i>paprika/paprika</i>	<i>dudum/melón</i>
<i>repaňis/mrkva</i>	<i>čerešni/čerešne</i>
<i>purum/cibuľa</i>	<i>draka/hrozno</i>
<i>paradiča/paradajka</i>	<i>phabaj/jablko</i>
<i>petruška/petržlen</i>	<i>čhil'av/slivka</i>

UČEBNÝ TEXT - JEVEND/ZIMA

UČIVO: Ročné obdobie zima.

DIDAKTICKÝ ZÁMER: Čítať jednoduchý text s obrázkami. Oboznámiť sa s počasím v zimnom ročnom období. Rozvíjať slovnú zásobu v rómskom jazyku a slovenskom jazyku – porovnávať. Rozvíjať čítanie s porozumením.

NÁVRH NA PRÁCU S UČEBNÝM TEXTOM JEVEND/ZIMA:

Úloha č. 18 (s. 31, 32): Žiaci čítajú text, pričom znázornené obrázky pomenúvajú slovom.

Správne znenie textu v rómskom jazyku:

*Jevende del o jiv. E phuv, o **veša** hine učharde le **jiveha**. Le **jiveha** hine učharde the o **khera**.
O čhavore ačhaven **jivune manušes**. O pañi andro leña fadinel pro **legos**.
Jevende líkeras the o nekšukareder inepos andro berš e **Karačoňa**.*

Správne znenie textu v slovenskom jazyku:

*V zime sneží. Zem a **lesy** sú pokryté **snehom**. **Snehom** sú pokryté aj **domy**.
Deti si stávajú **snehuliaka**. Voda v riekach mrzne na **ľad**.
V zime slávime aj najkrajšie sviatky v roku **Vianoce**.*

Pomenovanie obrázkov v rómskom a slovenskom jazyku:

Úloha č. 19 (s. 33, 34): Žiaci spájajú slová podľa významu.

Správne spojenia slov v rómskom jazyku:

avri hin šil

fadinel pañi

ačhaven le jivune manušes

hurňaŕon amendar o čirikle

del jiv

Správne spojenia slov v slovenskom jazyku:

vonku je zima

mrzne voda

stavajú snehuliaka

odlietajú od nás vtáci

padá sneh

Rozširujúca úloha: žiaci nakreslia snehuliaka.

Úloha č. 20 (s. 33, 34): Žiaci vyberú správne slovo a napíšu vety.

Správne znenie viet v rómskom jazyku:

*Jevende del **jiv**.*

*Avri hin **šil**.*

*O paňi andro leňa fad'inel pro **legos**.*

*O čhave ačhaven **jivune manušes**.*

Správne znenie viet v slovenskom jazyku:

*V zime padá **sneh**.*

*Vonku je **chladno**.*

*Voda v riekach mrzne na **ľad**.*

*Deti stávajú **snehuliaka***

Úloha č. 21 (s. 35, 36): Žiaci vyhľadávajú v osemsmierovke slová, ktoré svojim významom charakterizujú zimu a napíšu ich do pripravených riadkov.

Správne slová v rómskom a slovenskom jazyku:

jevend/zima

legos/ľad

jiv/sneh

šil/chladno

balvaj/vietor

mrazos/mráz

jivuno manuš/snehuliak

Karačoňa/Vianoce

TEMATICKÝ CELOK – KHERUTNE DŽVIRI/DOMÁCE ZVIERATÁ

UČIVO: Domáce a voľne žijúce zvieratá.

DIDAKTICKÝ ZÁMER: Oboznámiť žiakov s domácimi a voľne žijúcimi zvieratami. Pomenovať zvieratá a ich mláďatá, prečo ich ľudia chovajú – úžitok. Rozvíjať slovnú zásobu a komunikačné schopnosti v rómskom jazyku a slovenskom jazyku – porovnávať. Rozvíjať čítanie s porozumením.

METÓDY A FORMY PRÁCE: motivačný rozhovor, kolektívna práca, samostatná práca

POMÔCKY: obrázkový materiál – domáce a iné zvieratá, farbičky, pracovný list

HODINOVÁ DOTÁCIA: 4 vyučovacie hodiny

Ciele	
kognitívne:	<ul style="list-style-type: none">• naučiť sa pomenovať domáce a iné zvieratá• vedieť stručne povedať, na aký úžitok sa domáce zvieratá chovajú• rozvíjať myslenie žiaka riešením jednoduchých úloh• rozvíjať komunikačné zručnosti čítaním jednoduchých textov a kladením cielených otázok tak, aby žiak vedel sám sformulovať jednoduché odpovede
afektívne:	<ul style="list-style-type: none">• rozvíjať kladný vzťah ku zvieratám• pestovať potrebu starať sa o zvieratá a chrániť ich• rozvíjať zmyslové, emocionálne a sociálne vnímanie žiaka prostredníctvom obrázkov
psychomotorické:	<ul style="list-style-type: none">• rozvíjať jemnú motoriku rúk kreslením a písaním

Rozvoj kompetencií	Žiak:
Komunikačné	<ul style="list-style-type: none">• chápe obsah krátkeho textu a reaguje naň• odpovedá na krátke a jednoznačné otázky o domácich a iných zvieratách
Existenciálne	<ul style="list-style-type: none">• nadobúda pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu
Kultúrne:	<ul style="list-style-type: none">• má dobrý postoj k živým tvorom, ktoré chováme doma a ktoré žijú v prírode
Sociálne a interpersonálne:	<ul style="list-style-type: none">• má úctu k živým aj neživým súčasťam prírody, ktoré aktívne chráni• chápe základné princípy ochrany životného prostredia a zvierat

Rozvíjajúce úlohy: Ku každej úlohe je pokyn na vypracovanie.

Žiaci hľadajú súvislosti medzi obrázkami a slovami.

Žiaci spájajú obrázky s príslušnými slovami.

Žiaci dopĺňajú príslušné slova, ktoré pomenúvajú voľne žijúce a domáce zvieratá.

UČEBNÝ TEXT - KHERUTNE DŽVIRI/DOMÁCE ZVIERATÁ

NÁVRH NA PRÁCU S UČEBNÝM TEXTOM KHERUTNE DŽVIRI/DOMÁCE ZVIERATÁ:

Žiaci čítajú text s porozumením. Po prečítaní textu, učiteľ dáva žiakom kontrolné otázky k textu. Potom učiteľ rozvinie rozhovor so žiakmi otázkami – Kas hin khere varesavo džviroso?/Kto má doma nejaké zviera? Savo hino?/Aké je?

Návrh na kontrolné otázky v rómskom jazyku:

Sar pes vičinen o džviri, saven o manuša líkeren khere?

Save kherutne džviren líkerel pre chasna?

Save džviren líkeren o manuša pro radišagos?

Návrh na kontrolné otázky v slovenskom jazyku.

Ako sa volajú zvieratá, ktoré ľudia chovajú doma?

Ktoré domáce zvieratá chovajú ľudia pre úžitok?

Aké zvieratá chovajú ľudia pre potešenie?

Úloha č. 22 (s. 39, 40): Žiaci vyberajú správne pomenovanie pre zvieratko na obrázku a napíšu ho.

Správne pomenovanie obrázkov v rómskom a slovenskom jazyku:

bašno/kohút

mačka/mačka

balo/prasa

graj/kôň

šošoj/zajac

rikono/pes

Úloha č. 23 (s. 41, 42): Žiaci spájajú obrázky s príslušnými slovami, ktoré pomenúvajú miesto, kde zvieratá žijú.

Správne spojenia obrázkov so slovami v rómskom a slovenskom jazyku:

Úloha č. 24 (s. 41, 42): Učiteľ rozvinie úlohu pomocnými otázkami, potom žiaci produkty napíšu.

Návrh pomocných otázok:

v rómskom jazyku

Sikhľuvne, so amen del e gurumňi?

Sikhľuvne, so amen del e kachňi?

Sikhľuvne, so amen del e papiň?

Sikhľuvne, so amen del e bakri?

v slovenskom jazyku

Žiaci, čo nám dáva krava?

Žiaci, čo nám dáva sliepka?

Žiaci, čo nám dáva hus?

Žiaci, čo nám dáva ovca

Správne riešenie úlohy v rómskom jazyku:

la gurumňatar – mas, thud

la kachňatar - jandre, mas

la papiňatar - pora, mas

la bakratar - mas, thud, vlna

Správne riešenie úlohy v slovenskom jazyku:

z kravy – mäso, mlieko

zo sliepky – vajíčka, mäso

z husi – perie, mäso

z ovce – mäso, mlieko, vlnu

Úloha č. 25 (s. 43, 44): Žiaci napíšu príslušné pomenovanie zvierat, ktoré chýbajú vo zvieracej rodine.

Správne riešenie úlohy v rómskom a slovenskom jazyku:

<i>bašno</i>	<i>kachňi</i>	<i>kachňori</i>	<i>kohút</i>	<i>sliepka</i>	<i>kuriatko</i>
<i>bakro</i>	<i>bakri</i>	<i>bakroro</i>	<i>baran</i>	<i>ovca</i>	<i>jahniatko</i>
<i>kocuris</i>	<i>mačka</i>	<i>mačkica</i>	<i>kocúr</i>	<i>mačka</i>	<i>mačiatko</i>
<i>gunaris</i>	<i>papiň</i>	<i>papiňori</i>	<i>gunár</i>	<i>hus</i>	<i>húsatko</i>
<i>rikono</i>	<i>rikoňi</i>	<i>rikonoro</i>	<i>pes</i>	<i>fena</i>	<i>šteniatko</i>

Úloha č. 26 (s. 43, 44): Žiaci vyfarbia pomenovania zvierat, ktoré tvoria zvieraciu rodinu.

Správne riešenie úlohy v rómskom a slovenskom jazyku:

<i>bašno</i>	<i>kachňi</i>	<i>kachňori</i>	<i>kohút</i>	<i>sliepka</i>	<i>kuriatko</i>
<i>bakro</i>	<i>bakri</i>	<i>bakroro</i>	<i>baran</i>	<i>ovca</i>	<i>jahniatko</i>
<i>kocuris</i>	<i>mačka</i>	<i>mačkica</i>	<i>kocúr</i>	<i>mačka</i>	<i>mačiatko</i>
<i>rikono</i>	<i>rikoňi</i>	<i>rikonoro</i>	<i>pes</i>	<i>fena</i>	<i>šteniatko</i>
<i>gunaris</i>	<i>papiň</i>	<i>papiňori</i>	<i>gunár</i>	<i>hus</i>	<i>húsatko</i>
<i>guruv</i>	<i>gurumňi</i>	<i>gurumňori</i>	<i>býk</i>	<i>krava</i>	<i>teliatko</i>
<i>kačeris</i>	<i>kačka</i>	<i>kačkica</i>	<i>káčer</i>	<i>kačka</i>	<i>kačiatko</i>
<i>graj</i>	<i>grasňi</i>	<i>grajoro</i>	<i>kôň</i>	<i>kobyła</i>	<i>žriebätko</i>

Úloha č. 27 (s. 45, 46): Žiaci určia slová, ktoré pomenúvajú voľne žijúce a domáce zvieratá a napíšu ich do príslušných riadkov.

Správne riešenie úlohy v rómskom a slovenskom jazyku:

voľnones dživipnaskere dživiri - sarna, ruv, sap, rikovňi, medvedis, mokuška

voľne žijúce zvieratá - srnka, vlk, had, líška, medved', veverička

Správne riešenie úlohy v rómskom a slovenskom jazyku:

kherutne dživiri - rikono, kachňori, gurumňi, graj, mačka, papiň

domáce zvieratá - pes, sliepka, krava, kôň, mačka, hus

Úloha č. 28 (s. 45, 46): Žiaci priradia obrázok k slovu, ktoré ho pomenúva.

Správne spojenie v rómskom a slovenskom jazyku je:

šošoj/zajac

TEMATICKÝ CELOK – TEŠTOSKERE KOTORA/ČASTI TELA

UČIVO: Časti tela, hygiena, starostlivosť o zdravie.

DIDAKTICKÝ ZÁMER: Čítať jednoduchý text s obrázkami. Poznať svoje telo, vedieť pomenovať jeho časti. Vedieť, čo znamená starostlivosť o zdravie, hygiena. Rozvíjať slovnú zásobu a komunikačné schopnosti v rómskom jazyku a slovenskom jazyku – porovnávať. Rozvíjať čítanie s porozumením.

METÓDY A FORMY PRÁCE: motivačný rozhovor, kolektívna práca, samostatná práca

POMÔCKY: obrázkový materiál – časti tela, farbičky, pracovný list

HODINOVÁ DOTÁCIA: 2 vyučovacie hodiny

Ciele	
kognitívne:	<ul style="list-style-type: none">• naučiť sa pomenovať časti tela• poznať zásady hygieny a starostlivosti o zdravie• rozvíjať myslenie žiaka riešením jednoduchých úloh• rozvíjať komunikačné zručnosti čítaním jednoduchých textov a kladením cielených otázok tak, aby žiak vedel sám sformulovať jednoduché odpovede
afektívne:	<ul style="list-style-type: none">• formovať pozitívne postoje k svojmu telu a k zdravému spôsobu života• rozvíjať zmyslové, emocionálne a sociálne vnímanie žiaka prostredníctvom obrázkov
psychomotorické:	<ul style="list-style-type: none">• rozvíjať jemnú motoriku rúk kreslením a písaním

Rozvoj kompetencií	Žiak:
Komunikačné	<ul style="list-style-type: none">• chápe obsah krátkeho textu a reaguje naň• odpovedá na krátke a jasné otázky
Existenciálne	<ul style="list-style-type: none">• uvedomuje si dôležitosť ochrany svojho zdravia
Kultúrne:	<ul style="list-style-type: none">• uvedomuje si dôležitosť hygieny a starostlivosti o svoje telo
Sociálne a interpersonálne:	<ul style="list-style-type: none">• osvojuje si základné zásady starostlivosti o svoje telo a zdravie

Rozvíjajúce úlohy: Ku každej úlohe je pokyn na vypracovanie.

Žiaci hľadajú súvislosti medzi obrázkami a slovami.

Žiaci spájajú obrázky s príslušnými slovami.

Žiaci pomenúvajú obrázky slovom a dopĺňajú ho do viet.

UČEBNÝ TEXT - TEŠTOSKERE KOTORA/ČASTI TELA

NÁVRH NA PRÁCU S UČEBNÝM TEXTOM TEŠTOSKERE KOTORA/ČASTI TELA:

Úloha č. 29 (s. 47, 48): Žiaci čítajú text, pričom znázornené obrázky pomenúvajú slovom.

Správne znenie textu v rómskom jazyku:

*E Marika hiñi žužipnaskeri čhajori. Tosara peske žužarel o **danda**, morel o muj, o **kana**, uchanel pes. O **vasta** thovel sakovar anglo chaben. Raťi pes thovel.*

Správne znenie textu v slovenskom jazyku:

*Marika je čistotné dievča. Ráno si vždy umýva **zuby**, tvár, **uši** a učeše sa. Vždy si pred jedlom umýva **ruky**. Večer sa vždy okúpe.*

Správne pomenovanie obrázkov v rómskom a slovenskom jazyku:

Úloha č. 30 (s. 47, 48): Žiaci pozorujú obrázky znázorňujúce časti tela, pomenúvajú ich slovami a slová dopisujú do viet.

Správne znenie viet v rómskom a slovenskom jazyku:

<i>Man hin jekh muj.</i>	<i>Mám jedny ústa.</i>
<i>Man hin jekh nakh.</i>	<i>Mám jeden nos.</i>
<i>Man hin but bala.</i>	<i>Mám veľa vlasov.</i>
<i>Man hin duj pindre.</i>	<i>Mám dve chodidlá.</i>
<i>Man hin duj kana.</i>	<i>Mám dve uši.</i>
<i>Man hin duj vasta.</i>	<i>Mám dve ruky.</i>
<i>Man hin but danda.</i>	<i>Mám veľa zubov.</i>
<i>Man hin deš angušta.</i>	<i>Mám desať prstov.</i>
<i>Man hin duj čanga.</i>	<i>Mám dve nohy.</i>
<i>Man hin jekh čhib.</i>	<i>Mám jeden jazyk.</i>
<i>Man hin duj jakha.</i>	<i>Mám dve oči.</i>
<i>Man hin jekh jilo.</i>	<i>Mám jedno srdce.</i>

Úloha č. 31 (s. 49, 50): Žiaci spoja obrázok znázorňujúci časť tela so správnym slovom.

Chýbajúci obrázok **jakh/oko** nakreslia.